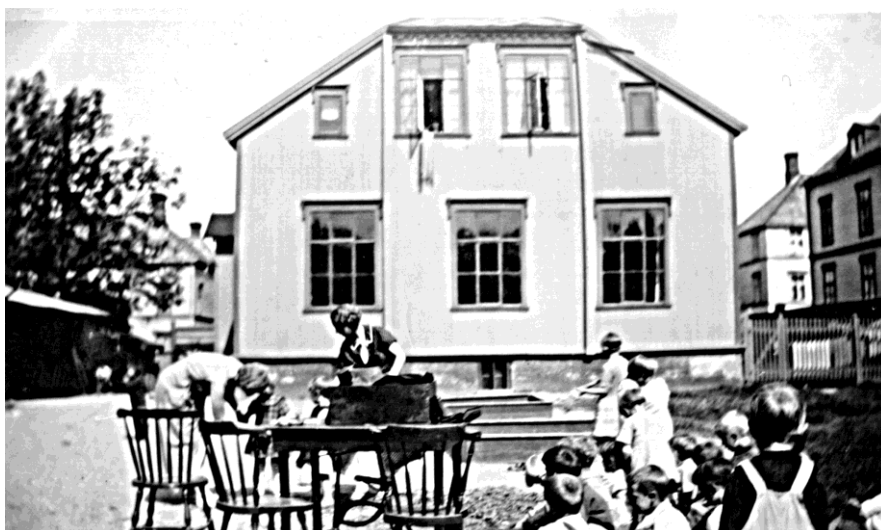

Per Øverland: Historieglimt 253 - Trondheim Asylselskap 150 år i 1977

Lademoen barnehage i Østersunds gate 3 er bydelens eldste. Lademoen menighetsblad hadde en artikkel i nummer 10/1977 om Trondhjems Asylselskap som drev de kirkelige barnehagene i Trondheim. Det er den eldste institusjonen i landet som driver barnehager. I 2017 driver de byens og landets eldste barnehage, Midtbyen barnehage ved elva. I artikkelen heter det: «Den 8. november 1827 stiftet en gruppe sosialt bevisste borgere av stiftsstadens De Nødlidendes Venner, som selskapets navn lød fram til 1849. Fra den første tid av følte selskapet et særlig ansvar for barna, og allerede i 1839 ble det første børneasyl, Byens Asyl, opprettet. I 1840 fikk forstedene Ihlen og Baklandet sine asyl. Vår bydel som hadde en kraftig befolkningsøkning i slutten av 1800-tallet, fikk sitt asyl i 1893 i Østersundsgt. 3, den nåværende Lademoen barnehage. I dag administrerer Asylselskapet 6 barnehager, idet Domkirkens og Hallsets barnehager kom til etter krigen. Fra gammelt av har målet for selskapets asyldrift vært å sørge for barnas vel både legemlig og åndelig og fremme deres utvikling og "åabne deres Hjerter for Guds frykt." Asylselskapet kan nå se tilbake på et storartet og vidstrakt arbeid for den oppvoksende slekt gjennom 150 år, og selskapet og dets ansatte fortjener for dette stor honnør og takk.

Vi kan ikke nevne Asylselskapet og Lademoen barnehage uten å vie et kapittel til barnehagelærer gjennom hele 50 år, frøken Kristine Holm, kanskje vel så godt kjent som tante

"Lademoen Barnehage", 1931. Byarkivet.

Kikki, som nå er pensjonist og residerer i en hyggelig leilighet på Laugsand aldershjem. Tante Kikki må oppleves. Hun er et varmt og livlig menneske som har et vell av opplevelser og erfaringer å øse av når man ber henne fortelle. Alderen ser

ikke ut til å tyngre henne det minste. Pensjonisttilværelsen har ikke gjort den travle barnehagelærerinnen til en passiv, tilbaketrukket dame. Hun er fremdeles aktiv og er med i et utall av foreninger og andre virksomheter i menigheten.

-Jeg ville egentlig bli sykepleierske, men den muligheten ble stengt for meg på grunn av en hofteskade. Men jeg var bestemt på å ville arbeide med levende materiale, og som 19-åring begynte jeg som assistent ved Lademoen asyl i 1919. Å arbeide med barn er godt og rikt, ja, et herlig yrke! Femti år er lang tid, og tidene har forandret seg mye, og det har selvfølgelig vært problemer og vanskeligheter gjennom årene. Vi ber henne nevne noen eksempler.

- Tenk bare på det at vi hadde 150 barn på samme plass som det nå er ca. 40 barn på. Vi var bare tre voksne i alt, og på min gruppe, som besto av de eldste, fra 5 til 7 år, hadde jeg ofte ca. 70 eller flere. Og sunnhetsforholdene kunne være så som så. Lusa herjet ille noen ganger. Og gulvene ble vasket bare en gang i uken, for øvrig bestod renholdet av daglig kosting med våt sagmugg. Når barn og voksne skulle på klosettet, måtte vi gå til «Amerika», som veslehuset ute på gården ble kalt, fordi det var så lang vei dit. Og så slet vi med økonomien. Min lønn var så lav at jeg ikke ville ha greid meg hvis det ikke hadde vært for mine foreldre. Og den gang vi skulle skifte ut de gamle pultene med stoler og bord, måtte vi drive tombola i en hel uke for å skaffe penger. En særlig trasig tid var krigstiden.

Og tante Kikki forteller. Hun minnes havresuppa de måtte koke, hun minnes også den hjelp som kom fra alle kanter, pakker fra Sverige og Amerika med mat og skotøy. Særlig strabasiøst må det ha vært under evakueringen i 1940. Hun fikk ordre om å samle sammen barnehagebarn og gjøre klar til evakuering allerede morgenen etter. Og neste dag, i voldsomt snøvær, bar det av sted i biler til et ukjent bestemmelsessted. Bare to voksne skulle ha ansvaret for barna. De måtte også ta med seg søsken av barnehagebarna, så til sammen skulle de ordne opp for 53 barn i alderen 1 1/2 til 15 år! De havnet omsider på By gård i Meldal. Tante Kikki krydrer hele tiden beretningen med episoder, som ville fylle mange menighetsblad. Det er episoder om gode og slemme mennesker, om en håpløs økonomisk situasjon, om små og store sorger og gleder for den store barneflokk. Vi tror henne så gjerne når hun forteller at hun ikke hadde blund på øynene på flere døgn. Etter 1 1/2 måned gikk det ikke lenger på grunn av økonomien, og barna ble enten spredt rundt på gårder eller sendt hjem. Kristine Holm betrakter alle disse vanskeligheter som utfordringer. Vi tror ikke hun ble motløs, hun løste problemene som best hun kunne under de rådende forhold og ga seg ikke.

- Jeg ville ikke ha unnvært noe av det. Jeg følte at jeg hadde en oppgave, jeg var betrodd et ansvar. Jeg er i dag glad for at jeg har fått bruke meg selv og de evner og krefter som jeg selv har fått i gave fra Gud.

Vi må bare ikke tro at alt var problemer og gjenvordigheter. Tvert imot var det alltid lyspunkter. Som eksempel på dette tar vi med et par episoder som må ha varmet Kristine Holms hjerte og vært som belønning for strevet:

- Hver lørdag samlet jeg min gruppe rundt meg, og vi hadde andakt, og vi samtalte om Jesus. En gang kom et barn bort til meg og sa: "Æ ska hels fra faren min og si at det derre me'n Jesus e bare nå toill." Jeg svarte bare: "Spør faren din om

han har hørt om Jesus på søndagsskolen og på skolen." Neste gang kom barnet tilbake med følgende beskjed: "Æ ska hels fra faren min og si at du bare skull holl på som du har begynt." En annen gang, i adventstiden, hadde vi snakket om stjernen som viste de vise menn veien til Jesus. En gutt kom tilbake dagen etter og sa: "Tante, æ så stjerna foran mæ og fulgt ætter'a heilt te æ kom te barnehagen, æ." Noe var sådd i det barnehjertet.

- Jeg tenker med glede tilbake på disse årene. Jeg har hatt med mange mennesker å gjøre. Jeg har hatt opptil fire generasjoner av samme familie i barnehagen. Ofte kommer voksne mennesker bort til meg på gaten og spør: "Kjenne du mæ igjen?" eller "Huske du mæ?" Morsomt er det at jeg ofte kan svare ja.

Fremdeles kan vi trygt si at Lademoen barnehage er en institusjon av stor betydning for Lademoen. Men mangt er annerledes i dag, særlig etter den store ombyggingen innvendig for et par år siden. Interiøret er gjort mer praktisk og dekorert med glade farger og med barnas egne arbeider. Det finnes mange små kriker og kroker, hemser og forheng, peiskrok, kjøkkenkrok og snekkerkrok, kort sagt, et eldorado for barn. Kjærlige og oppfinnsomme tanter sørger for at hverdagens trivialitet er et ukjent begrep, stadig foregår det noe som er annerledes. En tur til stranda eller til Lian i godvær, hjemmebaking, trimdag i ordentlig gymsal på Lademoen skole, vafler hver mandag, byturer til museum eller til Torvet. Alt dette utenom det rent obligatoriske. Ingen steril barneparkering der i gården. Utvikling og trivsel står i høysetet. Personalet tar frivillig på seg mye merarbeid.

Midt oppi det hele finner vi styreren Elsa (Almoaas) og Ada (Widding) som regjerer sine tropper av barn, praktikanter og elever med bestemt, men kjærlig hånd. Vi spør styreren om hun liker seg i barnehagen. (Et overflødig spørsmål, for hele Elsa stråler av trivsel!)

- Jeg synes jeg har et fantastisk og levende yrke. Det er inspirerende og givende å få være noe for barna og få gjøre noe for dem. Dessuten lærerikt.

- Gjelder den kristne målsetningen fremdeles for Asylselskapets barnehager?

- Ja, det gjør den, og de fleste foreldre er takknemlig for det. Det hender at vi møter betenkeligheter, men vi har alltid kommet til enighet. Visste du forresten at vår barnehage har fått et rykte på seg? Jo, under målsetningsdebatten for en tid siden holdt en førskolelærer-student følgende innlegg ved en utenbys førskolelærerskole: "Jeg vet om et avskrekkende tilfelle: På et sted som heter Lademoen barnehage i Trondheim driver de med indoktrinering av barna!" Dette burde tas som et kompliment, særlig fordi det kom fra fiendens leir.

Trondhjems Asylselskap er nok ikke noen olding, trass i sine 150 år. Den er en høyst livskraftig institusjon, i full virksomhet med å realisere det mål at man skal gi barna "en glad barndomstid som lyser tilbake på hele livet" som en av asylbevegelsens pionerer uttrykte det i 1836.»

